

Arbejdsrapport for tilsynsfølgegruppen i Styrket Indsats

Indledning

Tilsynsfølgegruppen består af repræsentanter fra fire af de fem regionale Socialtilsyn samt ledelsesrepræsentanter fra de 14 deltagende døgntilbud i projekt Styrket Indsats. Tilsyn Øst har ikke deltaget grundet prioritering af andre opgaver i deres organisation. Gruppen har fulgt projekt Styrket Indsats siden oktober 2015 og har mødtes fem gange i perioden frem til juni 2017.

Formålet med tilsynsfølgegruppen har været at:

- Sikre at projektet er i tråd med Socialministeriets ønsker om god faglig praksis
- Skabe mulighed for god spredning af positiv praksis og bedste praksis proces
- Udvikle indikatorerne i kvalitetsmodellen: Skaber de grundlaget for optimale læringsmuligheder på landets døgntilbud?

I gennem det sidste halvandet år har tilsynsfolk og tilbudsfolk sammen udfordret deres praksis og diskuteret, hvordan vi kan bruge den viden og de indsigter, projektet har skabt i relation til både kvalitetsmodellen, tilsynsarbejdet og konkrete ideer, der kan spredes gennem tilsynsbesøgene. I forlængelse heraf er der på møderne blevet diskuteret selve indholdet i kvalitetsmodellen, tankerne bag det lærende tilsyn og tilsynets formål, metoder og handlemuligheder for gruppen, som både indeholder konkrete udviklingspunkter til selve kvalitetsmodellen, udvikling af tilsynsarbejdet samt nye spørgsmål. Det har været et spændende samarbejde, der i løbet af 1½ år har udviklet sig sammen med tilsynene, der ved projektets opstart stadig var ganske nye.

I det følgende arbejdsrapport præsenteres gruppens konklusioner, som vi håber på kan danne grundlag for en kvalificeret diskussion inde i styrelsen og på sigt ude hos de fem tilsynsregioner.

Indhold

Indledning	1
Udvikling af selve kvalitetsmodellen.....	2
Udvikling af tilsynsarbejdet.....	3
Et idekatalog	6
Sammenhæng til skoletilsyn.....	7
Spørgsmål til andre instanser.....	8

Udvikling af selve kvalitetsmodellen

I projekt Styrket Indsats er mere end 150 børn og unge (nuværende og tidligere anbragte) blevet interviewet omkring, hvad der har betydning for dem, deres trivsel og deres muligheder for skolegang. Derudover er en lang række forældre, skolelærere, pædagoger, kantinedamer, sagsbehandlere mv. også blevet interviewet med samme formål. På baggrund af den data har projektet løbende sat fokus på, hvad der har betydning for at understøtte døgnanbragte børn og unges livsduelighed.

De indsigter er løbende i tilsynsfølgegruppen blevet sat overfor kvalitetsmodellen i forhold til at undersøge, om kvalitetsmodellens systematik og indikatorer understøtter positiv praksis – altså det vi ved bliver særligt vigtigt, at man som tilbud arbejder med og for.

Generelt har konklusionen været, at indikatorerne og hjælpeteksten overordnet set stemmer overens med indsigterne fra projektet omkring, hvad der er vigtigt i arbejdet med børnene og de unge, og generelt opleves den nye og øgede systematik meget positivt i forhold til at udvikle den faglige praksis.

Alligevel har gruppen også opdaget, at der er nogle forslag til forbedringspunkter til selve kvalitetsmodellen. Det drejer sig dels om særlige indsatsområder, hvor tilsynet med fordel kan skærpe, at der spørges systematisk ind til dette ved tilsynsbesøg, fordi det er så vigtigt for børnenes udvikling eller indikatorer, der opleves for snævre til egentlig at afspejle det faglige arbejde der ønskes. Det drejer sig om følgende:

Tilføjelser til kvalitetsmodellen

1. Barnets mentale trivsel skal indføres eksplicit i modellen

Det bør sikres, at der på hvert tilsynsbesøg spørges eksplicit ind til, hvordan tilbuddene arbejder med barnets identitet – herunder inddrage fokus på døgntilbuddenes arbejde med støtte og udvikle børnenes forståelse for deres livshistorie. Det at være anderledes er en præmis for børn, der er anbragt, og derfor er det afgørende, at døgntilbuddene arbejder aktivt med barnet om at forstå sin historie og hele tiden arbejder med at forstå, hvorfor barnet er anbragt. Hvis ikke barnet får styr på sin historie, bliver det rigtig svært at finde ud af, hvor man skal hen, og det udfordrer barnets mulighed for at finde en indre motivation.

2. Eksplicit spørge ind til tilbuddets skolesamarbejde

Vi ved, at mange skift er uhensigtsmæssigt for barnets trivsel og udvikling, og det bliver vigtigt, at vi som system i en tværprofessionel indsats hele tiden arbejder på at sikre, at skoleskiftet er for barnets skyld og ikke systemets skyld, fordi vi ikke kan finde tilstrækkelig fleksibilitet. Tid bliver her en afgørende faktor. Her har projektet vist, at døgntilbuddene selv har et større handlerum, end de troede, ved at blive endnu bedre til det systematiske skolesamarbejde. Derfor anbefales det fra gruppen, at det bliver en del af kvalitetsmodellen, at der eksplicit spørges ind til, hvordan man som døgntilbud sikrer det systematiske skolesamarbejde. Gruppen har endda diskuteret, om der skal scores selvstændigt på døgntilbuddets samarbejde.

3. Eksplicit spørge ind til sprogbrug og kultur

Kan man sætte endnu mere fokus på at arbejde med barnets ”institutionsfølelse” og sætte fokus på, hvordan man skaber et børneliv i en institutionsverden? Kan det fylde mere i tilsynsarbejdet, om tilbuddene er opmærksomme på sprogbruget, på deres magtposition og på, om rammer og regler giver mening?

Udvikling af den eksisterende model – identificerede udfordringer

4. De snævre indikatorer fordrer ikke dialog

Det er tilsynsgruppens anbefaling, at man ser på de indikatorer, der er for snævre, dvs. indikatorer, som egentlig fordrer et ja/nej svar, som f.eks. indikatoren om at have en fortrolig voksen og deltagelse i fritidsaktiviteter. Det ville være mere meningsfuldt at arbejde med scoren her, hvis spørgsmålet var mere åbent og lagde op til dialog. Det bakkes op af, at 4A og 1D fremhæves som særligt positive som grundlag for en god dialog med både børn og voksne, og de er netop mere åbne.

4.1 Særligt indikatoren om fællesskab og netværk anbefales åbnes op

Det er vigtigt, at vi som system hele tiden er opmærksom på barnets mulighed for at koble sig på sit netværk, og vi kan godt komme til at glemme, at vi som døgntilbud har en rolle i at støtte op. Både pædagoger og netværk skal være det vikarierende håb for barnet, og netværket spiller en afgørende rolle i forhold til at støtte op omkring de knubs og nederlag, som livet – også det ungdommelige voksenliv – vil byde på. Inklusion af børnene i fællesskaber er vigtigt, men det er også mere komplekst end som så. Dels er der en række benspænd i systemet og konkrete udfordringer omkring timeforbrug, og dels er der nogle svære vurderinger af barnets behov for særhensyn og barnets kompetencer i forhold til at afkode de sociale systemer, så oplevelsen bliver en succes. Kan der indføres en indikator, der i højere grad også dokumenterer den indsats som en proces, hvor tilbuddene kan anerkendes for at arbejde hen imod det f.eks. ved fritidstilbud indenfor tilbuddet? Lige nu er indikatoren i for høj formuleret som et enten/eller spørgsmål.

Der er her en drøftelse af samarbejdet med frivillige og de både muligheder og udfordringer, der er i dette. Imidlertid er der en anbefaling i, at hvis der skal arbejdes med frivillige, så skal man som tilbud have en bevidst strategi samt samarbejde med organisationer, så der er en masse praktik på plads fra start.

Udvikling af tilsynsarbejdet

Kvalitetsmodellen og tilsynsarbejdet hænger tæt sammen, og tilsynsfølgegruppen har derfor også peget på mulige udviklingspunkter, som de ser i forhold til selve tilsynsarbejdet:

Hvordan læser vi kvalitetsmodellen – er kvalitetsmodellen i virkeligheden et udtryk for det ”perfekte” barn/liv, og er det meningsfuldt?

Dilemma: Der er indikatorer, der kan stå i modsætning til hinanden fx selvbestemmelsesret vs. faste rammer (fx indikator 1D vs. 4B). Hvis målene modarbejder hinanden, hvordan forhold vi os så til det? Et eksempel herpå er, hvis barnet bruger sin selvbestemmelse til ikke at gå i skole, og tilbuddet ikke kan lykkes med at motivere, så vil den ene indikator score lavt, men en anden højt. Det kan være et problem for et tilbud, da der er stort fokus på tilbuddenes evne til at få de unge mennesker i skole. Det giver et dilemma imellem barnets indre og ydre styring, og hvordan man som tilbud skal vægte, hvad der er vigtigst.

Der er enighed på tværs af tilsyn og tilbud om, at man ikke meningsfuldt kan arbejde med alle indikatorerne på én gang. Der udvælges fokuspunkter – gerne sammen med barnet også – og så arbejdes der med forskellige indsatser trinvist. Tilbuddene udtrykker, at så må det være en konsekvens ikke at leve op til kvalitetsmodellen, men i stedet tage udgangspunkt i barnets behov. Det introducerer et spørgsmål om handleplanernes kvalitet, for det arbejde skal jo gerne afspejles i de fastsatte indsatser i handleplanen, således at tilbuddet er i overensstemmelse med kommunens mål. Imidlertid kan det være en udfordring, hvis handleplanen er udeblevet, forældet eller mangelfuld. Her skal tilbuddene sætte krav til kommunen.

Der kan her være et behov for en diskussion af dette, og hvordan vi skal forstå og læse modellen – særligt hvordan det skal bruges som faglige pejlemærker for døgntilbuddene.

Børnedialog: Det er stadig en udfordring at finde de bedste rammer for at få børneperspektivet frem. Temaet omkring (manglende) børneinddragelse er en velkendt fortælling og udfordring, og alligevel lykkes vi (stadig) ikke med det. Er det i virkeligheden fordi, vi glemmer at lytte – så selvom vi har lært at spørge og lavet strukturer, så gør det ikke den nødvendige forskel? Her indtraf en vigtig diskussion om at undgå pseudoinddragelse. Der blev også sat fokus på formen, der måske tager udgangspunkt i en voksenlogik og ikke en børnelogik, men også udvælgelsen af de børn, vi får i tale – hvordan kommer vi hele vejen rundt? Børneinddragelse har været et centralt punkt i projekt Styrket Indsats, og på baggrund heraf har gruppen opsat følgende anbefalinger til, hvordan de fem tilsyn, både samlet og hver især, kan blive endnu bedre til at arbejde med børneinddragelse:

Tilsynet skal blive mindre stift og møde børnene der, hvor de er

Det er vigtigt at møde børnene der, hvor de er. Tilsynene skal tænke ud over mødelokalet og gribe situationsbestemte muligheder og skabe en anden kontekst at tale med børnene i. Fx vil børnene gerne vise rundt og fortælle om ting, der hænger på væggene osv. Det kunne også være under aftensmaden, hvor der er en god mulighed for at tale med børnene på en mindre formel måde, og man kunne overveje flere weekendbesøg. Der er også et aldersmæssigt aspekt her, hvor de små børn måske skal have en stemme på en anden måde.

Herunder kan tilsynene blive endnu bedre til at stille de åbne spørgsmål.

Børnene skal forberedes meget bedre på, hvad tilsynet er og skal

- Kunne tilsynene udarbejde en god forklaring til børnene af, hvad et tilsyn er, og hvad formålet med et møde er, samt hvilke begreber man kan møde – fx i film, tegneserie, ...? Denne introduktion kunne med fordel også tydeliggøre hvilke forandringer, der kan ske på baggrund af et tilsyn – altså hvor meget kan man som barn forvente ændrer sig efterfølgende (så der ikke opstilles falske forhåbninger omkring indflydelse).
- Tilsynene kunne også tilbyde tilbuddene en vifte af muligheder som forberedelse til tilsynsmøder og dialogværktøj med børnene, og så kunne der være en dialog med tilbuddene om den bedste metode på det enkelte sted. Socialtilsyn Nord vil afprøve, at de unge tager billeder i 14 dage op til tilsynsbesøget, så man på tilsynsbesøget har et fælles tredje at tale ud fra.

Børnene skal have en opsamling på tilsynsbesøget

Der skal bindes en sløjfe for børnene. Børnene og de unge får ikke feedback eller respons på den viden, som de bidrager med, og så forsvinder deres forståelse for, hvorfor det er vigtigt, at de bidrager. Det anbefales derfor, at der arbejdes med, hvordan vi kan give børnene en form for tilbagemelding, så man kan skabe større mening.

- Tilbuddene kan gennemgå tilsynsrapporten efterfølgende med børnene.
- Tilbuddene skal give feedback på børnenes oplevelse af tilsynsbesøget til tilsynet, så læringen går begge veje.

Den professionelle dialog ml. tilbud og tilsyn. Der er stadig mange usikkerheder omkring, hvad det nye tilsyn er, og ikke alle tilbud vidste ved projektet start, hvad ”det lærende tilsyn” betød. Det har været en pointe i sig selv fra tilsynsgruppen, at det har været værdifuldt at arbejde sammen og have mulighed for dialog omkring tilsynet - hvad er meningen, hvorfor gør konsulenterne, som de gør, og hvad er tilbuddets muligheder. Derfor er der en potentiel gevinst at hente i forhold til at understøtte mere dialog imellem tilsyn og tilbud, som ikke kun er oplægsbaseret (hvor tilsynet fortæller, hvad de er), men hvor der også er plads til spørgsmål og til tale om det, der kan være svært uden, at det handler om den konkrete tilsynsrapport. Herunder kan det understreges, at tilsynet ikke er en eksamen og en større forståelse for indikatorerne og skaleringsens værdi og betydning.

I forlængelse heraf er det blevet diskuteret, om det i højere grad er muligt at have opfølgende dialog på tilsynsbesøg. Det ville give tilbuddene en bedre forståelse af, hvorfor konsulenten ser et problem, og hvordan det forventes, at man som tilbud forholder sig til det. Her kunne tilbuddene så komme ind til tilsynet, så det ikke kræver så mange ressourcer. Den mere omfattende dialog kommer i dag ofte først ved det skærpede tilsyn, men der kunne være en gevinst at hente ved en tidligere dialog.

Forskellige metoder, men konklusionen læses ens – kan der tilføjes et metodeafsnit i tilsynsrapporten? Efterhånden som gruppens arbejde og gruppens diskussioner skrider frem, bliver det tydeligt, at der er forskel på den måde, de fem tilsyn arbejder med deres besøg og den metode, de bruger – både i forhold til at forstå indikatorerne og børneinddragelsen. Det

kan i sig selv være problematisk, fordi konklusionerne på et tilsynsbesøg i form af tilsynsrapporten sidestilles på tilbudsportalen, uden at det er tydeligt, hvad metoden er. Kan der være et potentiale i et afsnit med en (kort) beskrivelse af, hvordan rapporten er lavet, og hvordan den skal læses, fx om tilbuddene eller tilsynene har udvalgt børnene, hvor mange der er talt med og i hvor lang tid, har børnene talt med tilsynet før, osv. Det er ikke altid tydeligt, hvad det er for nogle kriterier, der ligger til grund for vurderingerne i rapporten, eller hvad de enkelte ord betyder ("fint", "godt", "fremragende").

Forældredialog og forældresamarbejde. Det er stadig en udfordring at finde de bedste rammer for at få forældreperspektivet frem, og forældresamarbejde er generelt et perspektiv, der er vigtigt, og som trænger til fokus. Imidlertid har projektet i mindre grad arbejdet med denne del, hvorfor gruppen ligeledes ikke har arbejdet aktivt med punktet. Anbefalingen er derfor, at man med fordel kan sætte fokus på dette punkt både som tilbud i forældresamarbejdet og som tilsyn i forhold til forældreperspektivet.

Et idekatalog

De 14 deltagende døgntilbud har arbejdet med konkrete interventioner i projektet på baggrund af de mange indsigter, som interviews med børn, forældre og samarbejdspartnere har givet dem. Nogle af disse løsninger vurderer tilsynsfølgegruppen vil være direkte overførbare til andre tilbud, og de danner dermed en slags idekatalog – et idekatalog, der potentielt kan deles gennem vores tilsyn som en måde at operationalisere kvalitetsmodellen.

Døgntilbuddene skal i deres arbejde tage ansvar for:

- **Ny form for ungesamtale:** Fx faste møder, evt. i form af strukturerede samtaler med faste punkter, man vender tilbage til, evt. punkter fra handleplanen, eller de unge sætter dagsordenen. Formen kan variere, men der er formuleret et koncept for, at alle unge tilbydes en regelmæssig samtale eller snak, hvor de voksne tager sig tid og sætter deres for forståelse til side og lytter til de unge. Systematikken gør, at det ikke glemmes, og at der kan kommes dybere i snakken.
- **Samarbejde med skolen ift. skole-hjem-samtaler med barnets stemme i fokus** – især en mulighed på interne skoler (også kaldet trekantssamtaler i projektet)
- **Samarbejde med skolen:**
 - o Grundighed i samarbejdet og strukturerede møder, hvor man sidder sammen og taler sig ind i hinandens verden for at forstå hinandens kulturer
 - o Prioritere de nødvendige ressourcer til samarbejdet, både medarbejdere og ledere
 - o Etabler et ledernetværk på tværs af forvaltninger
 - o Daglig pædagog-lærer-kontakt, invitere sig selv på besøg på skolen v. ny ung/ved skoleskift og invitere skolen (og evt. også forældre til klassekammerater) hjem på døgntilbuddet (afhængigt af alder på børnene/de unge)
- **Få et tæt samarbejde med PPR,** fx ved at tage ansvar for at lave en samarbejdsaf-tale, der definerer og systematiserer samarbejdet.
- **Arbejd målrettet pædagogisk med søvn og morgenrutiner:** Spørge børnene, hvordan de sover, hvordan de gerne vil vækkes, undersøg mønstre og handlinger og lav pædagogiske planer fx for den gode morgen.

- **Systematisk dele de positive historier blandt medarbejderne** for at vende en negativ tankegang blandt medarbejdere (påvirke kultur). Arbejde aktivt med succeshistorier – og også dele dem med forældrene. Fx afholdes konference, hvor der afsættes 1 time pr. ung hver 5. uge, hvor man gør status over den enkelte unge, hvad lykkes, hvordan kan vi gøre mere af det.
- **Italesættelse af skolen på en positiv måde** – tænke over det narrativ, man skaber omkring skolen (bryde evt. negativt narrativ), samtidig med at man skal støtte barnet i dets opfattelse af skolen.
 - o Skolen italesættes også positivt overfor forældre, og der sættes fokus på de positive historier om børnene
- **Støtte op om lektielæsning, sikre at de unge kan få hjælp**
- **Forældreinddragelse:**
 - o Skoleintra er både rettet mod døgntilbud og forældre
 - o Forældre inviteres altid til skolearrangementer og skole-hjem-samtaler
 - o Al information til og fra skole gives også altid til forældre
- **Udarbejde Livshistorier for barnet** – fokus ved indflytning og opdateres løbende.
- **Arbejdet med effektdokumentation:** Flere af de deltagende tilbud har arbejdet med forskellige former for effektdokumentation, og tilsynsfølgegruppen ser flere af disse som eksempler, der kan tale sig ind i styrelsens fokus på resultatdokumentation. Det blev dog understreget, at det vigtige ikke er tallene i sig selv, men hvordan man arbejder med dokumentationen i det daglige som grundlag for dialog og refleksion over praksis. De tilbud, der har udviklet målemetoder, vil alle kunne uddybe dette, da det jo netop er udviklet som en måde at følge systematisk op som udgangspunkt for at drøfte, hvorfor billedet er sådan, hvad man kan gøre anderledes, mv. Særligt egen registrering af fremmøde i skolen hos børnene fra tilbudssiden kan være en hjælp, da det ellers tit bliver en kvalitativ vurdering.

Endelig blev der i tilsynsfølgegruppen peget på, at man kunne lave et dynamisk Idékatalog, som de tilsynsførende kan tage med rundt og dele med døgntilbuddene – evt. kunne det kobles op på Vidensbanken. Gruppen fik ikke mulighed for at dyrke ideen yderligere, og selve formatet, processen og ejerskabet for idekataloget udestår derfor.

Sammenhæng til skoletilsyn

Vi havde på møde 4 besøg af repræsentanter fra Undervisningsministeriet i forhold til at drøfte ligheder og forskelle imellem socialtilsyn og skoletilsyn, mulige læringspunkter og evt. samarbejde. Diskussionen understregede, at det er et emne, vi også kunne have brugt mere tid på, men ud af diskussionen udkrystalliserede sig følgende arbejdsspørgsmål:

- Kan der være et potentiale i at etablere lokale netværk (tilsynsklynger) mellem socialtilsynsrepræsentanter og skoletilsynsområdet (dem der har fået opgaven i den pågældende kommune) – hvad kan vi se af udfordringer og muligheder (behov)?
- Den øgede systematik, der kom sammen med det lærende tilsyn opleves som meget positivt fra døgntilbuddenes side. Der peges på, at det giver en kontinuitet, og at det fast-

holder tilbuddene i en udvikling - det er godt at vide, hvad man kan forvente af hinanden, og at det er gennemskueligt. En læring, som skoletilsyn med fordel kan tage med sig in mente i gruppen.

- Det var tydeligt, at mange døgntilbud ikke vidste, hvad børnenes rettigheder var i forhold til loven og skolegang, hvilket kan gøre det sværere at stille krav, hvis f.eks. skolen hjemsender barnet systematisk, eller skolen ønsker at udskrive et barn. Der er et muligt udviklingsspørgsmål i den problematik, hvilket også leder tilbage til det konkrete råd om godt og tæt samarbejde med PPR.
- Hvem fører tilsyn på dagbehandlingstilbud? Umiddelbart hører det ikke ind under nogen af de tilstedeværende tilsyn, men der er mange børn, der har deres skolegang i disse tilbud.
 - Det ikke-fagfaglige tilsyn kunne måske varetages af de sociale tilsyn ligesom i Københavns Kommune?
- I det hele taget kan der være en drøftelse af, hvem der har det behandlingsfaglige tilsyn på behandlingsskoler, da skoletilsynet jo ikke har den faglighed.
 - Projektet kan se, at forskellige behandlingsfagligheder kan give anledning til udfordringer i samarbejdet mellem skole og døgntilbud.

Spørgsmål der går udover projektet

Der kan være en udfordring, når et tilsyn konstaterer, at et tilbud og et barn er matchet forkert. Her er oplevelsen, at den primære handlemulighed er at give tilbuddet et påbud, fordi den samlede trivsel på tilbuddet ikke fungerer, men det kan opleves som uhensigtsmæssigt. Det kan have afgørende konsekvenser for børnene, hvis der fejlvisiteres til tilbud, der ikke kan løfte opgaven; både for de børn, der boede der i forvejen, og for det barn, der ikke får den rette støtte.